

II. ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

1. Ο Ιουστινιανός και το έργο του

527 - 565: αυτοκρατορία Ιουστινιανού Α΄

Η πολιτική του → ένα κράτος, μία εκκλησία, μία νομοθεσία

A. Εσωτερική πολιτική → Κοινωνικός τομέας: - καταστολή Στάσης του Νίκα (532)

- ενίσχυση αυτοκρατορικής εξουσίας
- περιορισμός δύναμης των δήμων

Οι Δήμοι της Κων/πολης έμοιαζαν με αθλητικά σωματεία, αλλά είχαν και πολιτική ισχύ (5ος και 6ος αι.). Καθήκοντά τους ήταν η διεξαγωγή αρματοδρομιών στον Ιππόδρομο. Παράλληλα όμως βοηθούσαν και στην κατασκευή δημοσίων έργων ή έπαιρναν μέρος στην αντιμετώπιση των εχθρών, αν παρουσιαζόταν ανάγκη. Οι κυριότεροι δήμοι ήταν οι Πράσινοι και οι Βένετοι (Γαλάζιοι): οι Πράσινοι εκπροσωπούσαν τα δημοκρατικότερα στρώματα, ενώ οι Βένετοι εκπροσωπούσαν κυρίως την αριστοκρατία και τους αξιωματούχους του παλατιού. Μεγάλη εξέγερση των δήμων του Ιπποδρόμου Πράσινων και Βένετων έγινε το 532 σαν αντίδραση στη βαριά φορολογία και στη διαφθορά πολλών ανωτέρων αξιωματούχων του κράτους. Ονομάστηκε έτσι από το σύνθημα "Νίκα" των στασιαστών. Ο Ιουστινιανός και η σύζυγός του Θεοδώρα κατέστειλαν τη Στάση, ενισχύοντας την αυτοκρατορική εξουσία και περιορίζοντας σημαντικά τη δύναμη των δήμων.

- περιορισμός δύναμης μεγαλογαιοκτημόνων
- προστασία ελεύθερων αγροτών

Σχετικά με τους μεγαλογαιοκτήμονες των επαρχιών ο Ιουστινιανός προσπάθησε να περιορίσει με αυστηρούς νόμους τη δύναμή τους και να προστατεύσει τους ελεύθερους αγρότες, που ήταν πολύ χρήσιμοι στην κεντρική εξουσία γιατί πλήρωναν φόρους.

→ Θρησκευτικός τομέας: Σκοποί: α) επιβολή Ορθοδοξίας σε όλη την αυτοκρατορία
β) εκχριστιανισμός γειτονικών λαών

Τρόποι: 1) καταδίωξη οπαδών αιρέσεων

2) καταδίωξη οπαδών αρχαίας θρησκείας

3) αναστολή λειτουργίας Νεοπλατωνικής Ακαδημίας

4) φροντίδα για διάδοση χριστιανισμού σε άλλους λαούς

→ Νομοθετικός τομέας: Κωδικοποίηση Ρωμαϊκού Δικαίου

Ιουστινιάνειος Κώδικας Πανδέκτης

Εισηγήσεις

Νεαρές

Το σπουδαιότερο και διαρκέστερο έργο του Ιουστινιανού ήταν η κωδικοποίηση του Ρωμαϊκού Δικαίου. Επειδή το πλήθος και οι αντιφάσεις των νόμων δυσκόλευαν την ομαλή απονομή δικαιοσύνης, συνέστησε επιτροπή ειδικών για την αναθεώρηση του ισχύοντος Δικαίου. Μέσα σε μια πενταετία (529 - 534) εκδόθηκαν ο Ιουστινιάνειος Κώδικας με τους πριν από τον Ιουστινιανό αυτοκρατορικούς νόμους, ο Πανδέκτης που περιλάμβανε γνώμες ρωμαίων νομικών και οι Εισηγήσεις, εγχειρίδιο για τους αρχάριους σπουδαστές της Νομικής. Οι Νεαρές (δηλαδή νέοι νόμοι) εκδόθηκαν μετά το 534 και γράφτηκαν οι περισσότερες στα ελληνικά, γιατί οι υπήκοοι του ανατολικού τμήματος του ρωμαϊκού κράτους κυρίως δεν κατανοούσαν τη λατινική. Το Ιουστινιάνειο Δίκαιο αποτέλεσε τη βάση του Δικαίου της Νεότερης Ευρώπης.

B. Εξωτερική πολιτική → Στόχος: αποκατάσταση Ρωμαϊκής Οικουμένης

Τρόποι: 1) επεκτατικοί πόλεμοι και 2) αντιμετώπιση εισβολών

Πόλεμοι Ιουστινιανού: α) στη Δύση:

β) στην Ανατολή:

1) κατά Βανδαλικού βασιλείου (Β. Αφρική) (533- 534) = κατάκτηση

Πέρσες: κατάληψη εκτεταμένων περιοχών

2) κατά Οστρογοθικού βασιλείου (Ιταλία) (535 - 555) = κατάκτηση

562: Υπογραφή συνθήκης(Χοσρόης)

3) κατά Βησιγοθικού βασιλείου (Ισπανία) = ανάκτηση Ν.Α. περιοχών

= αποκατάσταση ισορροπίας στην περιοχή

γ) στα Βαλκάνια:

Σλάβοι και άλλοι λαοί: εισβολές στις ευρωπαϊκές επαρχίες αυτοκρατορίας

Ιουστινιανός = φρούρια και τείχη στη γραμμή Δούναβη και Χερσονήσου Αίμου → Αποτέλεσμα: αρνητικό
διάθεση χρημάτων για εξαγορά ειρήνης

Γ. Κτίσματα και Αγία Σοφία

• Οικοδομικό πρόγραμμα: ιδιαίτερα φιλόδοξο → κατασκευή πολλών αμυντικών έργων

κατασκευή έργων κοινής ωφέλειας

κατασκευή ναών

κατασκευή Αγίας Σοφίας = σύμβολο για τον Ελληνισμό

Χρόνος κατασκευής: 532 - 537

Αρχιτέκτονες: Ανθέμιος και Ισίδωρος

Ρυθμός: βασιλική μετά τρούλου

Αυτό που εντυπωσίαζε και εντυπωσιάζει ακόμη και σήμερα τον επισκέπτη είναι ο τεράστιος τρούλος, που μοιάζει να κρέμεται από τον ουρανό.